

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

V. An possibilitas effectus habeat connexionem cum possibilitate causæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

Petrus non esset possibilis non haberet talem potentiam: ergo si Petrus non esset possibilis aliquid intrinsecum Deo deficeret. Respondeo, Deum quatenus est ex se secundum quod requiritur ex parte virtutis, tam esse potentem producere hyrcocerum, quam Petrum, non tamen dici absolute potentem producere hyrcocerum ex defectu possibilitatis termini producendi, non ex defectu virtutis, quā ex parte sua sufficientem habet etiam respectu hyrcocerei. Dicit tamen absolute potentem producere Petrum, quia virtuti intrinsecā, quam habet ad illum producendum, adiungitur possibilitas termini producendi: Vnde, in hoc conceptu Deus absolute potens producere Petrum duo includuntur virtus productiva ex parte Dei, & possibilitas Petri, quorum primum etiam datur respectu hyrcocerei, quia tamen non datur secundum, nempe possibilitas hyrcocerei, non datur Deus absolute potens producere hyrcocerum, sed tantum quasi conditionate ex parte termini potens producere hyrcocerum pro casu quo hyrcoceruus esset possibilis.

- 31 Redeunt iuniores ad suum argumentum de amplitudine, quam ad omnipotentiam æquē inutiliter transferunt, ac in distinctione eam posuerunt. Deus ex se est potens producere Petrum possibilem, & hyrcocerum impossibilem: ergo ex se est potens producere possibile, & impossibile; sed si deficeret possibilitas Petri tantum ex se posset producere impossibile: ergo omnipotentia non haberet eandem amplitudinem; non esset eadem. Argumentum hoc propositum inter Petrum possibilem ex una parte, & hyrcocerum impossibilem ex alia posset eodem modo fieri inter omnes creaturas posibles ex una parte, & impossibiles ex alia. Respondeo eodem modo, ac de distinctione respondi, Deum ex se habere sufficientem virtutem ad producendum Petrum, & ad producendum hyrcocerum, siue utrumque, siue neuter sit possibilis, siue vnus, & non alter, & in omni casu eandem fore amplitudinem ex parte intrinsecā omnipotentis: quod enim repugnat, aut repugnet productio propter possibilitatem, aut impossibilitatem effectus Deo est valde extrinsecum.

PUNCTUM V.

An possibilitas effectus habeat connexionem cum possibilitate causa.

§. I.

Propria sententia.

- 1 Dixi sæpè effectum possibilem nondum existentem, nihil esse, seu non esse, & de illo non posse proprie dici verbum *est*, insuper possibilitatem intrinsecā rei creatæ non proprie esse ab æterno, licet ab æterno effectus denominetur possibilis. Ex quo infertur effectum purè possibilem, seu puram possibilitatem cum nullo extremo posse proprie connexionem habere, quia quod non est, non est habens connexionem. Eadem ratione colligitur puram possibilitatem non esse dependentem, quia quod non est, non potest esse dependens; non tamen ideo potest dici possibilitatem esse independentem à causa: eadem enim ratione, quā repugnat propria dependentia puræ possibilitatis, repugnat independentia eiusdem, quia dependentia, & independentia, eodē modo supponunt esse rei dependentis, vel independentis. His præmissis statuo quæstionem non posse procedere de propria connexionione, seu dependentia actuali, quarum non est capax entitas purè possibilis, quæ nō est, quod multos decepit, qui ex hac ratione intulerunt possibilitatem esse independentem, falso tamen, quia ut sæpè dixi, possibilitas pura proprie nō est, ac proinde neque dependens, neque independentis, poterit tamen dici, non proprie dependens, sicut chimæra dicitur non alba. Procedit tantū quæstio de connexionione, siue dependentia in eo genere, in quo effectus possibilis, seu pura possibilitas est, an eodem modo dependeat, & causā eodē modo supponat possibilem.
- 2 Recetiores aliqui sequenti Basilium Legionensem Punct. præcedenti citant existimant repugnante quocumque principio productivo effectum illius non iri repugnatum, hac ratione tuerentur, casu quo per impossibile Deus repugnaret non inferendum per locum intrinsecū creaturarum possibilitatem defecturam; sed omnes adhuc permansuras

possibiles. Alij ex nostris doctissimi Magistri asserunt deficientem possibilitatem causæ defecturam possibilitatem actionis, & omnium effectuum, qui nulla interiecta actione à tali principio dependebant, non tamē defecturam possibilitatē effectuum, qui non immediatē per se ipsos; sed media actione distincta à causa procedebant. Sic casu quo Deus repugnaret repugnaret omnes actiones, quia omnes qui effectus, qui à Deo pendēt sine interiecta actione, sicut sunt termini, qui per se creantur iuxta probabilem sententiam, non tamen defecturam possibilitatem illorum effectuum, qui per interiectam actionem dependent à Deo. Sic

PRIMA CONCLUSIO. Nulla actio potest esse possibilis, quin possibilis sit illius principium, à quo existente dependet. Ratio est: Actio per se, & essentialiter habet connexionem necessariam cum suo principio, & habet connexionem essentialē cum illo: ergo non potest actio esse possibilis, quin illius terminus possibilis sit, quia implicat actionem connexionē habere cū principio impossibile, alius haberet connexionem cum eo quod nō est, quod implicat, quia de ratione connexionis est non esse vnū extremum sine altero, cum quo est connexum. Dices actionē habere connexionem cum principio in statu existentis, non verbū in statu possibilitatis. Huius solutionis impugnatio, solida probatio meæ conclusionis erit. Ab his dependet entitas possibilis in statu possibilitatis, à quibus in statu existentis non potest non dependere existens. Sed non potest actio existere adhuc de potētia absoluta, quin existat principium à quo per se dependet: ergo non potest esse possibilis actio, quin possibile sit principium illud, à quo in statu existentis non potest non dependere. Antecedens probatur entitas possibilis dicit obiectivè entitatem cum eisdem prædicatis, eisdemque affectionibus, quibus gaudet in statu existentis; sed actio in statu existentis per se ipsam habet intrinsecam, & essentialē connexionem actualem cum principio: ergo in statu possibilitatis habet eandem connexionem eo modo, quo ipsa habet esse in illo possibilitatis statu. Virgeo: esse entitativum actionis est actualis connexio cum principio: ergo in quocumque statu cognoscatur cognoscenda est actualis connexio; sed implicat realis connexio cum aliquo, quod reale non sit: ergo implicat actio, quæ essentialiter est connexa, implicante causa, quæ est huius connexionis extremum. Confirmatur: Esse rei purè possibilis, ut sæpè monui, est tantum purum esse obiectivum, quod ex eo, quod sit possibile, non est, sed esset sine contradictione aliqua, casu, quo Deus vellet illud producere: ergo in illo esse obiectivo inspicendum est cum eisdem formalitatibus, quas haberet si actu esset existens. Sed actio si esset existens essentialiter supponeret principium, cum quo essentialiter connectitur: ergo actio dum est possibilis inspicenda est essentialiter connexa cum principio à quo existenti dependeret, si ipsa existeret: ergo eo ipso quod actio possibilis sit, seu habeat esse obiectivum, eodem modo debet illius principium esse possibile, & habere idem esse obiectivum, quod tantum dicit entitas possibilis, de qua millies dixi non habere esse, & prædicatum possibile esse additum diminuens, cum dicitur *Petrus est possibilis, homo est possibilis*.

SECUNDA CONCLUSIO. Omnis effectus, etiam si actione interiecta ab ipso distincta producatur, in statu possibilitatis supponit ut possibile omne principium, à quo in statu existentis, adhuc de potentia Dei absoluta, non potest non dependere. Hæc conclusio eadem ratione, quā præcedens probanda est: Effectus ita essentialiter à principii dependentes implicant existere non existentibus principii illis, à quibus essentialiter dependent: ergo sunt essentialiter connexi cum suis principiiis: ergo non possunt videri sine hac connexionione actuali cum eisdem principiiis. Confirmatur: Omnis effectus habet essentialē, seu ineuitabilem connexionem cum illa causa, à qua implicat non dependere, sed implicat habere connexionem cum aliquo non possibili: ergo supponit ut possibilem causam illam cum qua habet essentialē connexionem. Recurre ad rationes suprà factas de actione respectu principii, quæ omnes eodem modo procedunt de effectū respectu causæ à qua essentialiter dependet.

Respondent doctissimi Magistri, qui sentiunt actionem possibilem essentialiter supponere principium, ut possibile, & dissentiant ab hac conclusione, asserentes non repugnaturum effectum repugnante quacumque causa illius, etiam

prima

prima, à qua non per se ipsum immediatè, sed media actione dependeat, disparem esse rationem de actione, ac de effectu, quia hic non per suammet intrinsicam entitatem dependet, sed medio alio (videlicet media actione, actio verò dependet per suammet entitatem nullo alio interiecto. Neque placet disparitatis ratio, neque doctrinæ consequentiam laudo, quia etiam si verum sit effectum dependere media actione, & actionem per se ipsam immediatè dependere, tamen æquè necessum est effectum dependere à Deo, etiam si ab illo non per se ipsum immediatè, sed media actione dependeat, ac ipsam actionem dependere à principio, à quo per se ipsam dependet, & æquè repugnat calorem qui modò dependet à Deo media actione, existere, quin à Deo dependeat, & quin supponatur existens à Deo, quem existentem supponit, ac repugnat actionem per se ipsam dependentem non dependere, seu existere non existente Deo: ergo etiam si dependentia actionis sit per se ipsam, & effectus media actione dependeat, æquè necessaria est connexio effectus cum Deo, à quo non potest non dependere, ac connexio actionis, & æquè inculcabilis est consequentia, & æquè firma vis illationis: Existit effectus, ergo existit Deus, à quo recipiat existentiam, ac ista, existit actio: ergo existit Deus à quo per se ipsam dependet, quia et si effectus non dependeat per se ipsum, sed media actione à Deo, tamen per se ipsum habet non posse existere, quin actu dependeat à Deo, & per se ipsum habet repugnantiam ad existendum sine actuali dependentia à Deo tanquam à prima causa: ergo æquè essentialiter, & per suam entitatem dicit effectus Deum existentem supponi ad ipsius existentiam, ut principium influens in ipsum effectum media actione, ac dicit actio supponi ad ipsam Deum existentem ut principium, à quo actio per se ipsam dependet: ergo sicuti ratione connexionis essentialis, quam habet actio existens cum principio existente, & ratione repugnantia, quam habet actio ad existendum absque principio non existente, actio etiam ut possibilis est connexa cum possibilitate principij, sic ratione similis connexionis effectus cum principio, etiam ut possibilis, connexus erit cum possibilitate principij, à quo non potest non dependere. Verge: non minus requiritur existentia causæ ad influendum media actione in effectum, quam ad influendum in actionem immediatè per ipsam actionem, ut per se notum est: ergo effectus existens in statu existentia æquè necessariò supponit existentem causam, à qua non potest non dependere, & ac supponit existentem causam actio, quæ per se ipsam ab illa dependet: ergo in statu possibilitatis non est minus connexa possibilitas effectus cum possibilitate causæ, ac possibilitas actionis cum eiusdem causæ possibilitate: ergo sicuti repugnet actio repugnante principio, à quo per se dependet, ita repugnet effectus, à quo in statu existentia non potest de potentia Dei absoluta non dependere, etiam si per actionem superadditam dependeat, & respectu cuius effectus media actione superaddita dependens habet per suammet entitatem repugnantiam ad existendum sine dependentia illi superaddita. Dico effectum dependentem per actionem superadditam habere per se ipsum absque vilo superaddito repugnantiam ad existendum sine hac dependentia, quia non est idem effectum per se ipsum dependere, & effectum habere per se ipsum non posse existere sine dependentia: quo modo autem hæc differant explicui in simili Cont. 76. de Anim. Punct. i. ubi dixi aliud esse actum per suammet entitatem esse intrinsecè verum, aliud per suammet entitatem non posse non esse verum, & per suammet entitatem habere repugnantiam cum falsitate, & cum negatione falsitatis.

Secundum doctrinam traditam, repugnante Deo per locum intrinsicum repugnet omnis actio, & omnis effectus, & nulla creatura esset possibilis, quia omnis actio immediatè per se ipsam dependet à Deo, & omnis effectus ita dependet à Deo, ut de potentia Dei absoluta non possit productus ab aliis causis existere, quin actu à Deo dependeat, est enim essentialiter omni creaturæ habere repugnantiam ad existendum sine actuali dependentia à Deo. Secundum eandem doctrinam repugnante quacumque causa creata repugnent omnes actiones, quæ ab illa possunt dependere, quia actiones dependent immediatè, & per se ipsas ab omni principio à quo possunt dependere, ac proinde essentialiter cū tali principio sūt cōnexæ. Repugnet etiam omnis effectus, qui nulla interiecta actione ab aliquo principio creato dependet, sicuti intellectus, & alia huiusmodi

operationes vitales in mea sententia à principio viuenti dependent, quia effectus per se ipsum dependens sine interiecta actione habet secum identificatam rationem actionis, & æquè connexus est cum principio, ac qualibet alia actio à termino distincta. Ex effectibus, qui dependent media actione superaddita, si daretur aliquis, qui etiam de potentia Dei absoluta non posset produci à Deo sine concursu causæ secundæ, à qua non posset non dependere, repugnante tali causa, repugnet effectus ille, qui sine illius concursu, neque à Deo posset supernaturaliter produci. Huius conditionis est iuxta sententiā P. Vas. qualitas, in qua intellectus cōsistit, quæ media actione ab intellectu dependet, & de potentia Dei absoluta in sententia P. Vasq. non potest existens ab intellectu non dependere. Sit

TERTIA CONCLUSIO. Effectus, qui indifferens est ut producatur à Deo tantum, & à Deo, & à causa secundæ, etiam si naturaliter semper à causa secundæ producatur, repugnante causa secundæ adhuc possibilis permaneret, Deo non repugnante. Idem dicerem de effectu, qui respectu huius causæ secundæ, possit ab hac, vel ab illa dependere, & sic non posset non ab illarum aliqua dependere, qui dum non repugnet utraque causa, etiam si illarum aliqua repugnaret possibilis esset. Ratio conclusionem deprobit. Effectus indifferens, ut dependeat, & non dependeat ab hac causa potest existere non existente tali causa: ergo existentia effectus non habet connexionem cum existentia causæ: ergo neque possibilitas eiusdem effectus connexionem habet cum possibilitate causæ: quia ut dicebam supra, connexio effectus possibilis cum causa possibili sumitur ex connexionione effectus existentis cum causa existente, & cum eis prædicatis, formalitatibus, & affectionibus cognoscitur possibilis, quibus gaudet existens. Habemus ex hac conclusione repugnante omni causa creata productiva caloris, calorem non repugaturum, quia calor potest existere immediatè productus à Deo absque concursu alius causæ secundæ. Insuper etiam si fingatur calorem non posse à Deo produci; sed necessariò producendum esse ab igne, vel ab alia causa creata, adhuc in hoc casu ficto, repugnante hoc igne, non repugnet calor, quia calor existens non necessariò dependet ab hoc igne; sed potest hoc igne non existente, à quo de facto dependet dependere ab alio, per aliam causalitatem: quotiescumque enim possibilis est aliqua causa, à qua existente potest effectus adæquatè dependere, necessaria non est possibilitas alius causæ, à qua possit etiam dependere effectus, ut hic sit possibilis. Sit

QUARTA CONCLUSIO. Ex repugnantia omnium actionum collectiue sumptarum per locum intrinsicum infertur repugnantia effectus, si tamen vnica actio remaneat possibilis media qua effectus possit dependere à causa, etiam si reliquæ omnes repugnent, subsistet effectus possibilis. Utraque pars conclusionis eodem modo probatur de causalitatibus, qua similem conclusionem de causa probauimus. Effectus, qui per se ipsum non dependet à causa non potest existere adhuc de potentia Dei absoluta nulla causalitate existente: ergo in statu existentia connexionem habet cum hac, vel illa, vel illa causalitate, & verum est dicere, existentia causalitatis requiritur, ut iste effectus sit extra causas, ita ut neque de potentia Dei absoluta possit dari illius existentia sine causalitatis existentia: ergo neque illius possibilitas sine causæ possibilitate. Deinde: existentia effectus potest dari ex vi huius causalitatis existentis, aliis quibuscumque non existentibus: ergo possibilitas effectus potest dari, data possibilitate huius causalitatis, etiam si alia causalitas possibilis non inueniatur.

§. II.

Argumenta soluta.

Obicies primò: Prius est effectum esse possibilem, quam Deum posse illum producere: ergo etiam si Deus non posset illum producere, effectus esset possibilis. Probatur antecedens: hæc est vera causalis: ideo potest Deus producere effectum, quia effectus est possibilis; & hæc est falsa: ideo effectus est possibilis, quia Deus potest illum producere. Similiter hæc est vera causalis, quia chimæra est impossibilis Deus non potest illum producere; & hæc est falsa, quia Deus non potest producere chimæram, chimæra est impossibilis: ergo possibilitas, & impossibilitas effectus sunt prius, quam posse, vel non posse

posse Deum producere effectum : ergo etiam si Deus non posset producere hominem , qui modo est possibilis permaneret hominis possibilitas , sicuti etiam Deus posset , aut non posset quatenus est ex se producere chimæram , chimæra impossibilis permaneret. Confirmatur ex D. Thom. q. 25. art. 5. ubi ait obiectum omnipotentia esse non quod Deus potest facere ; sed quod ex se non repugnat.

10 Ad solutionem huius obiectionis referenda est perillustis doctrina , quam doctè expendit P. Vasq. 1. p. dist. 40. c. 3. & frustra impugnare conatur Heric. disp. 5. c. 3. n. 46. videlicet omnipotentiam posse dupliciter concipi : primò concipi potest secundum rationem intrinsecam , & virtutem Dei tenentem se ex parte actus primi ex se potentem influere in effectum non implicantem. Secundò potest omnipotentia considerari secundum alium conceptum extrinsecum , quem sumit à possibilitate effectus , per quem dicitur absolute potens , non quia conceptus iste sit virtus productiva , aut ratio influens in effectum , sed quia prior ille omnipotentia conceptus , in quo consistit tota ratio productiva per modum actus primi , qui supponitur ad possibilitatem effectus , & ad hunc conceptum , potest quasi impediri impossibilitate effectus , ut illum producat , ac proinde requiritur possibilitas , seu non repugnantia effectus , quasi ablatio impedimenti ut Deus ex se intrinsecè potens producere , non tantum ex se ; sed absolute potens dicatur , vel requiritur ut habitio materiae , obiecti , seu termini , circa quem omnipotentia se possit exercere , quia effectus repugnantem non posset Deus illum producere non ex defectu potentia ; sed ex defectu obiecti , seu termini , circa quem tenderet omnipotentia. Ex his duobus omnipotentia conceptibus prior antecedit omnis effectus possibilitatem , & de illo non est verum dicere , quia effectus est possibilis Deus potest illum producere , potius est verum dicere : ideo effectus , qui est possibilis , possibilis est , quia Deus est potens illum producere. Posterior omnipotentia conceptus constituitur per possibilitatem effectus , & illam inuoluit , & de illo conceptu omnipotentia verum est dicere , quia effectus possibilis est Deus potest illum producere , in qua causali non ponitur ex parte consequentia omnipotentia præcisè secundum id , quod intrinsecè dicit in se , & secundum illud tantum , quod se tenet ex parte actus primi , sed secundum conceptum actus primi seu virtutis intrinsecæ Dei ut habentis obiectum expeditum , seu terminum in se aptum ut possit à Deo produci. Ex quo inferes causalitatem , quam significamus cum dicimus , quia creatura est possibilis Deus potest illam producere , esse quasi in genere causæ formalis , quia per ipsam creaturam , quam insitit causæ significamus , ultimo , & formaliter constituitur omnipotentia , quæ ponitur ex parte consequentis , quia omnipotentia , quam dicimus conuenire Deo , quia effectus est possibilis non est virtus intrinsecæ Dei secundum se sumptæ sed virtus intrinsecæ Dei , ut coniuncta cum ipsa possibilitate apta ex se terminare actionem , quam omnipotentia valet iaculari , & virtus intrinsecæ huiusmodi sumpta , ut coniuncta cum possibilitate constituitur per ipsam possibilitatem effectus , quæ superuenit virtuti intrinsecæ Dei iam existentis.

11 Consulto dixi omnem effectum , qui est possibilis , possibilem esse , quia Deus est potens illum producere per conceptum intrinsecum omnipotentia , quia omnipotentia supponitur ut principium ad possibilitatem , quæ per se ipsam formaliter est possibilitas , & non supponitur ad chimæram , quia etsi ex parte Dei non deficiat virtus , quæ debebat supponi ad chimæram possibilitatem , ex parte chimære deficit intrinsecæ possibilitas , quæ per se ipsam est possibilitas , quia etsi omnipotentia debeat supponi ad omnem possibilitatem , non sufficit hanc supponi , ut effectus sit possibilis , quia omnipotentia tantum intelligitur ut causa illorum prædicatorum , quæ per se ipsam habet quævis entitas. Eadem ratione contingit in statu existentia , in quo , quia homo ex se , & per sua prædicata essentialia est rationalis Deus est causa efficiens hominis existentis , qui sit animal rationale , & non potest esse causa hominis existentis , qui sit equus , similiter , quia equus , ex se est hinnibilis , Deus est causa equi existentis , qui sit rationalis. In hanc doctrinam voco P. Hurt. disp. 15. Met. §. 107. ubi asserit hominem non esse possibilem eo præcisè , quia Deus potest illum producere , quia licet ad hoc requiratur omnipotentia Dei , requiritur tamen non repugnantia ex parte hominis.

Idem tenet Ripald. tom. 1. de ente supern. disp. 32. sect. 2. n. 35. ubi asserit entitates non habere ab alio intrinsecam non repugnantiam existendi ; sed à se ipsis habere non repugnare existere ab aliis.

Obiic. secundò : Non repugnantia rei seorsum ab existentia non potest terminare causalitatem alicuius principij , neque causa operatur secundum esse possibile ; sed secundum esse existens : ergo effectus possibilis non potest dependere à causa possibili , neque causa possibilis potest inducere in effectus possibilitatem : ergo possibilitas effectus non dependet à possibilitate causæ , quia seclusa causalitate inter possibilitatem effectus , & causæ possibilitatem nullum aliud est caput , ex quo possit oriri dependentia , aut conexio possibilitatis effectus cum possibilitate causæ. Hæc obiectio ex doctrina tradita n. 1. facile solutionem habet , ibi enim præmonui rem purè possibilem nullum habere esse physicum , ac proinde physicè , neque esse dependentem , neque independentem quod probat obiectio , nihilominus eo modo quo entitas possibilis dicitur esse , dicenda est dependens , sicuti eo modo quo homo dicitur esse possibilis dicitur rationalis , etiam in statu possibilitatis nullam possit edere ratiocinationem , quia cum dicimus homo possibilis est rationalis , tantum significamus hominem extitutum rationalem , seu cum potentia ad ratiocinandum casu , quo extiteret : sic similiter cum dicimus entitas possibilis est dependens , tantum significamus casu , quo extiteret extitutam dependentem , ita necessariò , ut aliter de potentia absoluta non posset contingere , quod sufficiens est , ut in statu possibilitatis dicatur dependens à possibilitate effectus , quia in statu possibilitatis , etsi verè nihil physicè sit , est obiectivè illud quod in statu existentia physicè existeret , quia illud quod existeret , eo modo quo existeret possibile denominatur.

Ex hac doctrina ad formam argumenti facile respondeatur distinguendo utramque partem antecedentis , & consequens illatum per hos terminos physicè , & obiectivè : effectus enim possibilis terminat causalitatem , non physicè ; sed obiectivè , hoc est illam terminaret necessariò , si existeret. Similiter causa possibilis insitit , non physicè , sed obiectivè , hoc est influeret ipsa existens , si effectus esset extitutus , eademque ratione possibilitas effectus non dependet physicè , quia physicè nullam habet entitatem , sed obiectivè , hoc est dependeret necessariò , si existeret , neque aliud volumus significare cum dicimus creaturam possibilem dependere ab alio , ac cum dicimus hominem possibilem esse rationalem , quia tantum possumus intendere significare hominem habiturum virtutem elicendi ratiocinationem , casu quo existat , quod est illam habere obiectivè dum est possibilis , non enim potest in alio sensu dici de homine possibili esse rationalem , quia homo purè possibilis verè non est , ac proinde physicè non potest esse dependens neque rationalis , neque habere aliquod prædicatum. Quod si tibi videatur sufficiens , non esse , ut homo possibilis dicatur dependens à causa prima , ex eo quod existens necessariò dependeret , dicito hominem possibilem dicendum non esse rationalem , quia non ex alio capite in statu possibilitatis rationalis dicitur , nisi quia eo ipso quod existat , existeret cum virtute ratiocinandi , & si reliqua alia prædicata poteris præscindere à quocumque ente possibili , quia nullo alio titulo illi competunt in statu possibilitatis , nisi quia illis physicè gauderet in statu existentia. Id quod dixi de duplici conceptu intrinsecò , & extrinsecò omnipotentia intelligendum est proportionè servata respectu effectuum , quos continet , de quacumque virtute creata non connexa cum possibilitate effectuum imò de illa , quæ connexionem huiusmodi haberet , licet hæc secundum conceptum intrinsecum esset connexa cum non repugnantia effectus , per quam ultimo constituitur conceptus extrinsecus potentia ad tales effectus. Dices res sic intellecta extra quæstionem esse hominem possibilem dependere à Deo , quia extra quæstionem est hominem existentem habiturum dependentiam , & implicare ipsum existere sine hac dependentia. Respondeo res bene inspecta , & intellecta absque controversia admittendam esse conclusionem , quam defendimus , non tamen posse sine magna disputatione ita reduci ad prima principia , in qua multi discunt à principiis , in quibus debet procedere disputatio de quocumque prædicato rei possibilis , & ita nostram conclusionem audent negare.

Obiicies terciò : Ens creatum eo ipso , quod sit ens creatum tantum petit dependere ab aliqua prima causa , à qua

qua recipiat esse : ergo si per impossibile non existeret hic numero Deus, qui modo est; sed alius æquè omnipotens, creatura, quæ modo est possibilis, permaneret adhuc possibilis: ergo possibilitas creaturarum, quæ modo sunt possibiles non habet connexionem cum hoc numero Deo; ergo si per impossibile existeret alius Deus loco huius, permaneret eadem creaturæ possibiles, quæ de facto possibiles sunt. Respondeo. posse consequentiam concedi, & admitti consequens absque ulla contradictione doctrinæ traditæ, iuxta quam posset dici creaturas possibiles necessariò supponere aliquam primam causam veram, & non fictam, & cum absolute tantum sit vera prima causa hic numero Deus, & commentitius omnis alius Deus ab isto distinctus, hinc est creaturam necessariò supponere hunc numero Deum, casu autem ficto, quo daretur alius numero Deus non fictus; sed realis, & verus & parum referre admittere hoc deficiente, creaturas, quæ modo sunt possibiles, intrinsicam possibilitatem retenturas. Sentio tamen melius dici, adhuc casu ficto, quo existeret alius Deus loco huius numero Dei Optimi Maximi, qui summè necessariò existit, creaturas omnes, quæ modo sunt possibiles, repugnatum iri, quia modo capacitatem non habent quatenus est ex se terminandi actionem ab alia prima causa distincta à vera prima causa, quæ summè necessariò existit, & ita deficiente hoc Deo, & alio adueniente virtutem non haberent terminandi causalitatem exeuntem ab illo Deo, qui tunc esset, quia cum in illa hypothesi creaturæ essent eadem eandem capacitatem haberent terminandi causalitates, & carerent capacitate, quam modo non habent, quapropter non possent depèdere ab illa prima causa, quæ tunc esset, quæ respectu illarum perinde se haberet, ac si non existeret, & ita ex repugnantia huius primæ causæ, quæ nunc summè necessariò existit inferretur repugnantia creaturarum, quæ modo sunt potentes tantum terminare actionem procedentem à Deo vero, qui est, & non à fictis, qui casibus chimericis supponuntur.

15 Instabis de ratione omnipotentie est ut possint ab illa dependere omnes effectus possibiles: ergo de ratione illius omnipotentie realis, quæ modo fingitur, esset, ut effectus, qui modo existunt possint ab illa dependere. Resp. de ratione omnipotentie esse ut ab illa possint dependere omnes effectus, qui sunt possibiles, si possibiles essent in quacumque suppositione, in qua ipsa existeret; non verò esse de ratione omnipotentie ut possint ab illa dependere effectus, qui tantum essent possibiles, casu quo ipsa repugnaret, & alia omnipotentia existeret. Hac ratione non esset de conceptu illius omnipotentie, quæ fingitur, ut ab illa possint dependere effectus, qui possint ab illa dependere, quia casu, quo illa existeret, repugnaret illa cum per locum intrinsecum repugnet coexistentia duarum omnipotentiarum, sicuti repugnant duo Dij coexistentes, & consequenter repugnaret effectus, qui modo ab hac omnipotentia possunt dependere.

PUNCTUM VI.

An causa, & effectus mutuo referantur.

§. I.

De causis creatis, & de effectibus.

1 SENTIUNT multi idem esse causam transcendentem ad effectum referri, ac esse connexam cum illius possibilitate: ita tenet Ripald. tom. I. de ente supernat. disp. 3. sect. 1. n. 2. ubi asserit ordinem transcendentem naturæ in actus supernaturales non aliud intelligi, quàm connexionem intrinsecam naturæ cum his actibus ex vi cuius repugnantibus actibus natura repugnaret. Ab hoc vulgari dicendi modo pauci recedunt, quorum Soar. 1. p. lib. 3. cap. 9. n. 13. ubi asserit Deum esse intrinsecè connexam cum creaturis possibilibus, & negat ad illas transcendentem referri, quia id quod transcendentem referatur ad aliud, debet ordinari in illud tanquam in finem; omnipotentia verò non potest respicere tanquam finem illius creaturas, & ita non potest in illas transcendentem referri, & P. Fasol. 1. part. q. 12. art. 8. dub. 12. n. 68. docet omnipotentiam esse connexam creaturis possibilibus, & non transcendentem referri ad illas, quia relatio transcendentalis respicit aliud ut suum perfectibile, sicut materia respicit formam, per

Franc de Oñedo, Philosoph. Tom. 11.

quam perficitur, & forma materiam, per quam etiam perficitur, omnipotentia autem in nullo perficitur per effectum ad extra productum, & ita non potest ad illum transcendentem referri. Idem tenet Herice, qui docet disp. 5. c. 4. omnipotentiam esse connexam cum possibilitate creaturarum, & negat dicere relationem transcendentem ad creaturas.

2 Ceterum ex alio capite ego dissentio à sententia, quæ relationem transcendentem cum connexione conuertit: sentio enim omnem entitatem cum alia connexa ad illam transcendentem referri, non tamen omnem entitatem transcendentem relatum connexionem habere cum termino, ad quem infertur. Hanc posteriorem partem conclusionis probavi Puncto 2. ubi statui posse dari relationem transcendentem ad terminum, qui neque existat, neque possit existere, ex quo infertur relationem transcendentem non habere connexionem cum suo termino, id enim, quod potest existere sine existentia, & sine possibilitate aliis non potest dici cum illo connexam. Eandem conclusionem partem rursus confirmabo cum probem causam non connexam cum effectū, adhuc possibilis, ad illius existentiam transcendentem referri. Priorem partem videlicet omnem identitatem cum alia connexam ad illam transcendentem referri, sic probō. Quidquid per suammet entitatem est cum alia connexam nō potest intuituē cognosci sine illo extremo, cum quo est connexam, quia connexio, est proprium intrinsecum prædicatum, quo nequit sine extremo quidditatiuē cognosci, sicuti non potest vniū quidditatiuē cognosci sine extremo, quod ex vi illius connectitur. Sed transcendentem referri ad aliud tantum dicit non posse sine illo quidditatiuē cognosci: ergo quidquid est cum alio connexam ad illud transcendentem referretur. Maiorē negabit nemo: minor constat ex dictis Punct. 1. ubi essentiam relationis transcendentalis explicui. Consequentia est legitima. Secundo: Causa creata connexa cum his effectibus possibilibus, quos producere potest, connexionem non habet cum possibilitate aliorum effectuum, quos producere nequit: ergo ex vi connexionis diuerso modo se habet respectu illorum effectuum possibilium, quos in se continet, ac respectu aliorum: ergo aliquem respectum transcendentem habet ad hos effectus possibiles, cum quibus connectitur, qui modus ille diuersus se habendi est respectu aliis quod est esse respectuum, seu ad aliud, & insuper est identificatus cum entitate, quæ dicitur respectiva, & transcendens illius prædicata essentialia, ac proinde nihil in illo potest desiderari, ut respectus transcendentalis dici possit. Eodem modo philosophandum esset de omnipotentia, si hæc esset connexa cum possibilitate effectuum, quia licet hæc connecteretur cum possibilitate omnium, qui modo sunt possibiles, & non modo aliquo speciali se haberet respectu vnius, quo non se haberet respectu reliquorum omnium, iam omnipotentia illa talis esset, ut repugnante homine deficeret, & modo non deficeret repugnante Hircoceruo, & similiter posita possibilitate Hircocerui repugnaret, & modo posita possibilitate hominis non repugnat. Insuper posita omnipotentia connexa cum effectibus possibilibus, hæc est bona consequentia. Existit hæc omnipotentia: ergo possibilis est homo, & tamen non est bona consequentia: existit omnipotentia: ergo possibilis est hircoceruus: ergo omnipotentia illa aliquid intrinsecū habet respectu creaturarum, quæ modo sunt possibiles, quas in se continet, quod non habet respectu entitatum, quæ repugnant, quas neque quatenus est ex se continet: ergo omnipotentia sic connexa per suam entitatem habet habitudinem aliquam cum creaturis possibilibus, per quam potest inferri iudicium de possibilitate creaturarum deductum ex existentia omnipotentie cū illis connexæ, quæ omnia arguunt non posse talem omnipotentiam cognosci non cognitis creaturis, cum quibus habet connexionem, & formaliter dicunt habitudinem intrinsecam, seu respectū transcendentem omnipotentie ad creaturas possibiles.

3 Rationes, quas adducunt Soar, & Fasol. ad probandum omnipotentiam connexam cum creaturis possibilibus non transcendentem ad illas referri, neque multum premunt, neque difficilè solvuntur. In primis gratis docet P. Soar. relationem transcendentem debere aliud respicere tanquam finem, quod si verum esset, neque causæ creatæ haberent relationem transcendentem ad effectus, quos in se virtualiter continent, quia non omnis causa respicit

Gg

respicit